

Høringssvar på høring om lovfesting av medvirkningsorgan for ungdom

Sentralt ungdomsråd i Oslo (SUR) takker for muligheten til å få svare på denne høringen.

Ungdomsråd som medvirkningsorgan

SUR stiller seg positiv til en lovfesting av medvirkningsorgan for ungdom. Dette vil være i tråd med de rettigheter gitt i FNs barnekonvensjon og Norges lover som understreker betydningen av barnets rett til deltakelse og innflytelse. Med dagens ordning er det opp til den enkelte kommune å avgjøre i hvilken grad og på hvilken måte ungdomsmedvirkning skal organiseres. Dette innebærer store variasjoner i ungdommers mulighet for innflytelse fra kommune til kommune. SUR mener ungdomsråd er en god måte å sikre reell medvirkning for ungdom, men det avhenger av faste nasjonale betingelser som sikrer god struktur rundt rådene i alle kommuner. Dette innebærer at det må settes av økonomiske og menneskelige ressurser til rådene, noe flere av de lokale ungdomsrådene i Oslo også fremhever. SUR mener ressurser må settes av til ungdomsråd både på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå.

Ungdomsrådets medbestemmelsesrett

I dag fungerer rådene, i varierende grad, som høringsorgan for kommunen. SUR er positiv til at rådet fortsatt skal være et høringsorgan som kommunen kan henvende seg til i aktuelle saker. Vi ønsker imidlertid at rådene også skal ha mulighet til å uttale seg i alle saker de selv mener er viktige fordi det ofte er vanskelig å skille mellom hva som er en "ungdomssak" og ikke. Hvilke saker som ses som relevante må derfor være noe ungdom får bestemme selv. Dette omtales også i høringssvar fra de lokale ungdomsrådene i bydel Sagene, Grorud og Frogner.

SUR mener det også er viktig at medvirkningsorganene kan fremme egne saker. Slik kan politikere bli oppmerksom på utfordringer, og tiltak kan settes i gang på initiativ fra ungdommene. I Oslo fremmer Ungdommens Bystyremøte fem saker hvert år som gjennomgår politisk behandling. Vi mener dette styrker ungdomsrådene som medvirkningsorgan fordi rådet selv kan sette dagsorden og ikke styres av saker de får tilsendt.

SUR mener det ideelle ville vært full forslags-, møte- og talerett i de demokratisk valgte styrever. Barn og ungdom er en gruppe som ikke har stemmerett eller andre stemmer i de valgte styrene og derfor mener vi det vil være viktig at de får forslags, møte og talerett via at representanter fra ungdomsråd har denne retten. De lokale ungdomsrådene mener ulikt om dette. Alna ønsker forslagsrett og Sagene ønsker full forslags-, møte- og talerett. I Drammen har ungdomsrådet inntil 10 minutters taletid for saker som skal sluttbehandles i komiteen og fem minutters taletid på starten av hvert bystyremøte for saker som behandles på det aktuelle møte. En slik begrenset møte og talerett kan eventuelt være et alternativ.

I dag er det ikke uvanlig at råd får tildelt avgrenset beslutningsmyndighet. De får for eksempel ansvar for utdeling av penger og priser. SUR er positive til at kommunene kan gi rådene beslutningsmyndighet i enkelte saker, men vi vil understreke at dette ikke må være rådenes primærfunksjon. Ungdomsrådene skal i all hovedsak jobbe for å fremme ungdommens stemme i relevante politiske saker. De skal bli hørt og ha reell mulighet for påvirkning i saker. Dette støttes også av de lokale ungdomsrådene i bydel Alna, Frogner og Østensjø.

Valgordning og sammensetning

For at rådet skal være demokratisk og representativt er det viktig med gode valgordninger. For å sikre legitimitet må ungdomsrådet velges på demokratisk måte og representere andre ungdommer. I behandlingen av saker i rådet kan representantene da uttale seg på vegne av flere og kontakte sin valgbase for å spørre om meninger og råd, dersom det skulle være ønskelig.

Mange råd rekrutterer primært fra skoler, og dette er en god arena for å nå ut til mange ulike ungdommer. SUR mener imidlertid at man også burde rekruttere fra andre arenaer som fritidsklubber og andre aktuelle barne- og ungdomsorganisasjoner. Dette for å nå ut til den ungdommen som ikke er på skolen, og for å sikre at man har bred kompetanse i rådet. Det er viktig at rådet i best mulig grad representerer de ulike delene av kommunen både med tanke på geografi, kompetanse og interesse. I flere tilfeller vil ungdommer bo i en kommune eller bydel og gå på skole i en annen. SUR mener at de som kan velges til et ungdomsråd må være tilknyttet kommunen eller bydelen og kjenne til tilbudet der. Tilknytningen kan for eksempel være via bosted, skole, fritidsklubb eller organisasjon.

Vi mener det er viktig at valgordningen er så fleksibel at kommunene kan finne lokale løsninger som fungerer for dem. Samtidig er vi opptatt av demokrati og representativitet, og mener valgordningen er avgjørende for å ivareta dette. Derfor kan det ikke være helt opp til kommunene å avgjøre hvordan valgordningen skal gjennomføres. Det bør settes nasjonale føringer for hvem som kan velges og hvem som kan velge representanter til rådene. Uansett hvilken valgordning man fremmer er det viktig at valgene er åpne og allment kjent, slik at ungdom som ønsker det har mulighet til å stille til valg. Åpne og godt kjente valg vil også kunne føre til at ungdom får et forhold til ungdomsrådets eksistens og informasjon om hvordan det kan brukes.

Vi har noen refleksjoner rundt hvordan representative valg kan gjennomføres i praksis. Der representantene er valgt fra skoler kan man arrangere skolevalg. Slik kan all skoleungdom relativt lett stille til valg og det vil være en god måte å sikre at mange ungdommer får et forhold til hvem som representerer dem i rådet. Det er viktig at representantene som ikke velges fra skoler også velges på demokratisk måte. Man kan for eksempel arrangere større ungdomsmøter hvor man både avholder valg av representanter til ungdomsrådet og stemmer fram saker rådet skal jobbe for. Det er også viktig å sikre god kontinuitet i rådene. Alle

representantene må ha varaer som blir jevnlig oppdatert og som får god opplæring dersom noen skulle trekke seg i perioden.

Aldersgruppen for ungdomsråd bør være 12-19 år. Det betyr at du kan velges inn i rådet fra og med det året du fyller 13 år til og med ut det året du fyller 19. Dette vil innebære at man ikke kan sitte i rådet etter utgangen av det året man fyller 19.

De lokale ungdomsrådene har mange ulike meninger om valgordning og sammensetning, men alle trekker fram viktigheten av demokratiske valg, representativitet og formelle valgstrukturer for å sikre at ungdomsrådene blir tatt på alvor.

Fylkeskommunale og nasjonale organer

Det er ikke bare på kommunalt nivå det er viktig at ungdom kan påvirke politiske avgjørelser. Derfor bør det eksistere organer også på fylkeskommunalt og nasjonalt nivå. For fylkeskommunene mener vi man kan følge modellen fra Oslo der det velges to representanter, en fast og en vara, fra hvert lokale råd til å sitte i det sentrale rådet. Dette rådet vil jobbe opp mot fylkeskommunen og de lokale rådene vil ha mulighet til å melde opp saker til det sentrale rådet når det er hensiktsmessig.

Vi mener det trengs et nasjonalt medvirkningsorgan slik at ungdom kan bli hørt også i nasjonale saker. Ungdom bør ikke begrenses til kun å mene noe om kommunalt og fylkeskommunalt nivå, og vi erfarer at det regelmessig kommer frem saker på disse nivåene som behøver nasjonal behandling. De siste årene har man arrangert Ungdommens Storting for å gi ungdommer en nasjonal arena der de kan snakke om saker som opptar dem. SUR mener intensjonen rundt Ungdommens Storting har vært god, men er ikke fornøyd med gjennomføringen så langt. Ungdommens Storting oppfattes som en opplæringsarena framfor et medvirkningsorgan og deltakerne fikk liten reell påvirkningsmulighet. Vi mener også at Ungdommens Storting bør baseres på ungdomsrådskanalen og at antall plasser for andre representanter bør være begrenset. SUR mener ungdomsrådskanalen er beste mulighet for å sikre god representativitet på Ungdommens Storting.

Oppfølging av rådet

For at rådene skal fungere på en hensiktsmessig og stabil måte er det viktig at man sikrer god oppfølging. Rådene trenger ressurspersoner rundt seg med nok tid til veiledning, opplæring og tilrettelegging da dette i stor grad vil være ungdommer uten erfaring fra denne typen arbeid. SUR mener alle rådene må ha ansatte sekretærer med en fastsatt minimums stillingsprosent som har ansvar for dette. Det er viktig at denne prosenten er høy nok til at sekretæren har tid til å følge opp ungdommenes arbeid mellom møtene i rådet. I Oslo har SUR, tilsvarende et fylkeskommunalt råd, en ansatt sekretær i 40 % stilling. Dette er et absolutt minimum for hva det vil være mulig å ha i denne stillingen og det dekker ikke opp alt

det kunne vært hensiktsmessig å ha tid til for å sikre god ungdomsmedvirkning. Dette har også de lokale ungdomsrådene i bydel Frogner og Grünerløkka trukket fram som viktig.

Oppsummering

Det er viktig at en lovfesting sikrer reell medvirkning for ungdom i alle kommuner. Derfor trenger man nasjonale bestemmelser som legger klare føringer for minimumskrav alle kommuner må oppfylle. Her er det spesielt viktig å ha fokus på følgende:

Det må sikres demokratiske, åpne og allment kjente valg med en valgordningen som sier noe om hvem som kan velges og hvem som kan velge representantene, samtidig som den åpner for noe fleksibilitet. Rådene må være så representative som mulig. For at rådene skal fungere på best mulig måte må det settes av ressurser til god oppfølging, veiledning og tilrettelegging. Rådet må være et reelt høringsorgan for kommunens politisk valgte organer og ha mulighet til å fremme egne saker. Ungdommer er ikke representert på noen annen vis i det politiske systemet og derfor må denne lovfestingen sikre reell mulighet til medvirkning.